

Scholarship 2009 Statistics and Modelling

2.00 pm Saturday 14 November 2009

FORMULAE AND TABLES BOOKLET

Refer to this booklet to answer the questions in Question Booklet 93201Q.

Check that this booklet has pages 2–4 in the correct order and that none of these pages is blank.

YOU MAY KEEP THIS BOOKLET AT THE END OF THE EXAMINATION.

STATISTICS AND MODELLING - USEFUL FORMULAE AND TABLES

Straight Line

Equation
$$y - y_1 = m(x - x_1)$$

Quadratics

If
$$ax^2 + bx + c = 0$$

then $x = \frac{-b \pm \sqrt{b^2 - 4ac}}{2a}$

Newton-Raphson Method

$$x_1 = x_0 - \frac{f(x_0)}{f'(x_0)}$$

Differentiation

If
$$f(x) = x^n$$
 then $f'(x) = nx^{n-1}$

Permutations and Combinations

$${}^{n}P_{r} = \frac{n!}{\left(n-r\right)!}$$

$$\binom{n}{r} = {}^{n}C_{r} = \frac{n!}{(n-r)!r!}$$

Logarithms

$$y = \log_b x \Leftrightarrow x = b^y$$

$$\log_b(xy) = \log_b x + \log_b y$$

$$\log_b \left(\frac{x}{y}\right) = \log_b x - \log_b y$$

$$\log_b(x^n) = n\log_b x$$

Expectation Algebra

$$E[aX + b] = aE[X] + b$$

$$Var[aX + b] = a^{2}Var[X]$$

$$E[aX + bY] = aE[X] + bE[Y]$$

$$Var[aX + bY] = a^{2}Var[X] + b^{2}Var[Y]$$
if X, Y are independent

Probability

$$P(A \cup B) = P(A) + P(B) - P(A \cap B)$$

$$P(A|B) = \frac{P(A \cap B)}{P(B)}$$

Mean and Variance of a Random Variable

$$\mu = E(X) \qquad \sigma^2 = Var(X)$$
$$= \sum x \cdot P(X = x) \qquad = E[X^2] - [E(X)]^2$$

Distribution of Sample Statistics

Statistic	Mean	Standard Deviation
Sample Mean	$E(\bar{X}) = \mu$	$\sigma_{\bar{X}} = \frac{\sigma}{\sqrt{n}}$
		(std. error of the mean)
Sample Proportion	$E(P) = \pi$	$\sigma_P = \sqrt{\frac{\pi(1-\pi)}{n}}$ (std. error of the proportion)
Difference of Means (of two independent samples)	$E(\overline{X}_1 - \overline{X}_2) = \mu_1 - \mu_2$	$\sigma_{\bar{X}_1} - \bar{X}_2 = \sqrt{\frac{\sigma_1^2}{n_1} + \frac{\sigma_2^2}{n_2}}$

Confidence Intervals

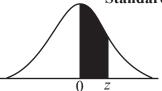
Mean: $\overline{X} - z.\sigma_{\overline{X}} < \mu < \overline{X} + z.\sigma_{\overline{X}}$

Proportion: $P - z.\sigma_p < \pi < P + z.\sigma_p$

Difference of two means:

$$\left(\bar{X}_{1} - \bar{X}_{2} \right) - z.\sigma_{\bar{X}_{1} - \bar{X}_{2}} < \mu_{1} - \mu_{2} < \left(\bar{X}_{1} - \bar{X}_{2} \right) + z.\sigma_{\bar{X}_{1} - \bar{X}_{2}}$$

Standard Normal Distribution

$$\left(Z = \frac{X - \mu}{\sigma}\right)$$

Each entry gives the probability that the standardised normal random variable Z lies between 0 and z.

Differences

	Differences																		
z	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	1	2	3	4	5	6	7	8	9
0.0	0000	.0040	0080	0120	0160	0100	0230	0270	0310	0350	4	Q	12	16	20	24	28	32	36
0.1		.0438									4		12		20			32	
0.2		.0832									4		12		19			31	
0.3	1	.1217									4		11		19			30	
0.4	.1554	.1591	.1628	.1664	.1700	.1736	.1772	.1808	.1844	.1879	4	7	11	14	18	22	25	29	32
0.5	.1915	.1950	.1985	.2019	.2054	.2088	.2123	.2157	.2190	.2224	3	7	10	14	17	21	24	27	31
0.6	.2258	.2291	.2324	.2357	.2389	.2422	.2454	.2486	.2518	.2549	3	6	10	13	16	19	23	26	29
0.7	.2580	.2612	.2642	.2673	.2704	.2734	.2764	.2794	.2823	.2852	3	6	9	12	15	18	21	24	27
0.8	.2881	.2910	.2939	.2967	.2996	.3023	.3051	.3078	.3106	.3133	3	6	8	11	14	17	19	22	25
0.9	.3159	.3186	.3212	.3238	.3264	.3289	.3315	.3340	.3365	.3389	3	5	8	10	13	15	18	20	23
1.0	.3413	.3438	.3461	.3485	.3508	.3531	.3554	.3577	.3599	.3621	2	5	7	9	12	14	16	18	21
1.1	.3643	.3665	.3686	.3708	.3729	.3749	.3770	.3790	.3810	.3830	2	4	6	8	10	12	14	16	19
1.2	.3849	.3869	.3888	.3907	.3925	.3944	.3962	.3980	.3997	.4015	2	4	5	7	9	11	13	15	16
1.3	i	.4049									2	3	5	6	8	10	11	13	14
1.4		.4207									1	3	4	6	7	8	10	11	13
1.5	4332	.4345	4357	4370	4382	4394	4406	4418	4429	4441	1	2	4	5	6	7	8	10	11
1.6	1	.4463									1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.7		.4564									1	2	3	3	4	5	6	7	8
1.8	l	.4649									1	1	2	3	4	4	5	6	
														2	3				6
1.9	.4/13	.4719	.4/26	.4/32	.4/38	.4/44	.4/50	.4/36	.4/61	.4/6/	1	1	2	2	3	4	4	5	5
2.0	.4772	.4778	.4783	.4788	.4793	.4798	.4803	.4808	.4812	.4817	0	1	1	2	2	3	3	4	4
2.1	.4821	.4826	.4830	.4834	.4838	.4842	.4846	.4850	.4854	.4857	0	1	1	2	2	2	3	3	4
2.2	.4861	.4864	.4868	.4871	.4875	.4878	.4881	.4884	.4887	.4890	0	1	1	1	2	2	2	3	3
2.3	.4893	.4896	.4898	.4901	.4904	.4906	.4909	.4911	.4913	.4916	0	0	1	1	1	2	2	2	2
2.4	.4918	.4920	.4922	.4925	.4927	.4929	.4931	.4932	.4934	.4936	0	0	1	1	1	1	1	2	2
2.5	.4938	.4940	.4941	.4943	.4945	.4946	.4948	.4949	.4951	.4952	0	0	0	1	1	1	1	1	1
2.6	4953	.4955	4956	4957	4959	4960	.4961	4962	4963	4964	0	0	0	0	1	1	1	1	1
2.7		4966									0	0	0	0	0	1	1	1	1
2.8		.4975									0	0	0	0	0	0	0	0	1
2.9	l	.4982									0	0	0	0	0	0	0	0	1
3.0	1027	.4987	1087	1088	1088	1080	1080	1080	1000	1990	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.1		.4991									0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.2		.4991			=	=	–	=			0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.3		.4995										0	0	0	0	0	0	0	0
3.4		.4993									0	0	0	0	0	0	0	0	0
											Ů	-							
3.5		.4998									0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.6		.4998									0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.7		.4999									0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.8		.4999									0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.9	.5000	.5000	.5000	.5000	.5000	.5000	.5000	.5000	.5000	.5000	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Binomial Distribution

Each entry gives the probability that a binomial random variable X, with the parameters n and π , has the value x.

$$\begin{pmatrix}
P(X=x) = {n \choose x} \pi^x (1-\pi)^{n-x} \\
\mu = n\pi, & \sigma = \sqrt{n\pi(1-\pi)}
\end{pmatrix}$$

$\overline{}$	π	0.05	0.1	0.15	1/6	0.2	0.25	0.3	1/3	0.35	0.4	0.45	0.5
n	X	0.03	0.1	0.13	76	0.2	0.23	0.5	/3	0.55	0.4	0.43	0.5
4	0 1 2 3 4	0.8145 0.1715 0.0135 0.0005	0.6561 0.2916 0.0486 0.0036 0.0001	0.5220 0.3685 0.0975 0.0115 0.0005	0.4823 0.3858 0.1157 0.0154 0.0008	0.4096 0.4096 0.1536 0.0256 0.0016	0.3164 0.4219 0.2109 0.0469 0.0039	0.2401 0.4116 0.2646 0.0756 0.0081	0.1975 0.3951 0.2963 0.0988 0.0123	0.1785 0.3845 0.3105 0.1115 0.0150	0.1296 0.3456 0.3456 0.1536 0.0256	0.0915 0.2995 0.3675 0.2005 0.0410	0.0625 0.2500 0.3750 0.2500 0.0625
5	0 1 2 3 4	0.7738 0.2036 0.0214 0.0011	0.5905 0.3281 0.0729 0.0081 0.0005	0.4437 0.3915 0.1382 0.0244 0.0022	0.4019 0.4019 0.1608 0.0322 0.0032	0.3277 0.4096 0.2048 0.0512 0.0064	0.2373 0.3955 0.2637 0.0879 0.0146	0.1681 0.3602 0.3087 0.1323 0.0284	0.1317 0.3292 0.3292 0.1646 0.0412	0.1160 0.3124 0.3364 0.1811 0.0488	0.0778 0.2592 0.3456 0.2304 0.0768	0.0503 0.2059 0.3369 0.2757 0.1128	0.0313 0.1563 0.3125 0.3125 0.1563
_	5	0.7251	0.5214	0.0001	0.0001	0.0003	0.0010	0.0024	0.0041	0.0053	0.0102	0.0185	0.0313
6	0 1 2 3 4	0.7351 0.2321 0.0305 0.0021 0.0001	0.5314 0.3543 0.0984 0.0146 0.0012	0.3771 0.3993 0.1762 0.0415 0.0055	0.3349 0.4019 0.2009 0.0536 0.0080	0.2621 0.3932 0.2458 0.0819 0.0154	0.1780 0.3560 0.2966 0.1318 0.0330	0.1176 0.3025 0.3241 0.1852 0.0595	0.0878 0.2634 0.3292 0.2195 0.0823	0.0754 0.2437 0.3280 0.2355 0.0951	0.0467 0.1866 0.3110 0.2765 0.1382	0.0277 0.1359 0.2780 0.3032 0.1861	0.0156 0.0938 0.2344 0.3125 0.2344
	5 6		0.0001	0.0004	0.0006	$0.0015 \\ 0.0001$	$0.0044 \\ 0.0002$	$0.0102 \\ 0.0007$	$0.0165 \\ 0.0014$	$0.0205 \\ 0.0018$	$0.0369 \\ 0.0041$	$0.0609 \\ 0.0083$	0.0938 0.0156
7	0 1 2 3 4	0.6983 0.2573 0.0406 0.0036 0.0002	0.4783 0.3720 0.1240 0.0230 0.0026	0.3206 0.3960 0.2097 0.0617 0.0109	0.2791 0.3907 0.2344 0.0781 0.0156	0.2097 0.3670 0.2753 0.1147 0.0287	0.1335 0.3115 0.3115 0.1730 0.0577	0.0824 0.2471 0.3177 0.2269 0.0972	0.0585 0.2048 0.3073 0.2561 0.1280	0.0490 0.1848 0.2985 0.2679 0.1442	0.0280 0.1306 0.2613 0.2903 0.1935	0.0152 0.0872 0.2140 0.2918 0.2388	0.0078 0.0547 0.1641 0.2734 0.2734
	5 6 7		0.0002	0.0012 0.0001	0.0019 0.0001	0.0043 0.0004	0.0115 0.0013 0.0001	0.0250 0.0036 0.0002	0.0384 0.0064 0.0005	0.0466 0.0084 0.0006	0.0774 0.0172 0.0016	0.1172 0.0320 0.0037	0.1641 0.0547 0.0078
8	0 1 2 3 4	0.6634 0.2793 0.0515 0.0054 0.0004	0.4305 0.3826 0.1488 0.0331 0.0046	0.2725 0.3847 0.2376 0.0839 0.0185	0.2326 0.3721 0.2605 0.1042 0.0260	0.1678 0.3355 0.2936 0.1468 0.0459	0.1001 0.2670 0.3115 0.2076 0.0865	0.0576 0.1977 0.2965 0.2541 0.1361	0.0390 0.1561 0.2731 0.2731 0.1707	0.0319 0.1373 0.2587 0.2786 0.1875	0.0168 0.0896 0.2090 0.2787 0.2322	0.0084 0.0548 0.1569 0.2568 0.2627	0.0039 0.0313 0.1094 0.2188 0.2734
	5 6 7 8		0.0004	0.0026 0.0002	0.0042 0.0004	0.0092 0.0011 0.0001	0.0231 0.0038 0.0004	0.0467 0.0100 0.0012 0.0001	0.0683 0.0171 0.0024 0.0002	0.0808 0.0217 0.0033 0.0002	0.1239 0.0413 0.0079 0.0007	0.1719 0.0703 0.0164 0.0017	0.2188 0.1094 0.0313 0.0039
9	0 1 2 3 4	0.6302 0.2985 0.0629 0.0077 0.0006	0.3874 0.3874 0.1722 0.0446 0.0074	0.2316 0.3679 0.2597 0.1069 0.0283	0.1938 0.3489 0.2791 0.1302 0.0391	0.1342 0.3020 0.3020 0.1762 0.0661	0.0751 0.2253 0.3003 0.2336 0.1168	0.0404 0.1556 0.2668 0.2668 0.1715	0.0260 0.1171 0.2341 0.2731 0.2048	0.0207 0.1004 0.2162 0.2716 0.2194	0.0101 0.0605 0.1612 0.2508 0.2508	0.0046 0.0339 0.1110 0.2119 0.2600	0.0020 0.0176 0.0703 0.1641 0.2461
	5 6 7 8 9		0.0008 0.0001	0.0050 0.0006	0.0078 0.0010 0.0001	0.0165 0.0028 0.0003	0.0389 0.0087 0.0012 0.0001	0.0735 0.0210 0.0039 0.0004	0.1024 0.0341 0.0073 0.0009 0.0001	0.1181 0.0424 0.0098 0.0013 0.0001	0.1672 0.0743 0.0212 0.0035 0.0003	0.2128 0.1160 0.0407 0.0083 0.0008	0.2461 0.1641 0.0703 0.0176 0.0020
10	0 1 2 3 4	0.5987 0.3151 0.0746 0.0105 0.0010	0.3487 0.3874 0.1937 0.0574 0.0112	0.1969 0.3474 0.2759 0.1298 0.0401	0.1615 0.3230 0.2907 0.1550 0.0543	0.1074 0.2684 0.3020 0.2013 0.0881	0.0563 0.1877 0.2816 0.2503 0.1460	0.0282 0.1211 0.2335 0.2668 0.2001	0.0173 0.0867 0.1951 0.2601 0.2276	0.0135 0.0725 0.1757 0.2522 0.2377	0.0060 0.0403 0.1209 0.2150 0.2508	0.0025 0.0207 0.0763 0.1665 0.2384	0.0010 0.0098 0.0439 0.1172 0.2051
	5 6 7 8 9	0.0001	0.0015 0.0001	0.0085 0.0012 0.0001	0.0130 0.0022 0.0002	0.0264 0.0055 0.0008 0.0001	0.0584 0.0162 0.0031 0.0004	0.1029 0.0368 0.0090 0.0014 0.0001	0.1366 0.0569 0.0163 0.0030 0.0003	0.1536 0.0689 0.0212 0.0043 0.0005	0.2007 0.1115 0.0425 0.0106 0.0016	0.2340 0.1596 0.0746 0.0229 0.0042	0.2461 0.2051 0.1172 0.0439 0.0098
	10	(all o	ther entrie	es < 0.000	1)						0.0001	0.0003	0.0010

Poisson Distribution

 $P(X = x) = \frac{\lambda^{x} e^{-\lambda}}{x!}$ $\mu = \lambda, \quad \sigma = \sqrt{\lambda}$

Each entry gives the probability that a Poisson random variable X, with parameter λ , has the value x.

		, ,, ,, ,,	Purum							
$\frac{\lambda}{x}$	0.1	0.2	0.3	0.4	0.5	0.6	0.7	0.8	0.9	1.0
0 1 2 3 4	0.9048 0.0905 0.0045 0.0002	0.8187 0.1637 0.0164 0.0011 0.0001	0.7408 0.2222 0.0333 0.0033 0.0003	0.6703 0.2681 0.0536 0.0072 0.0007	0.6065 0.3033 0.0758 0.0126 0.0016	0.5488 0.3293 0.0988 0.0198 0.0030	0.4966 0.3476 0.1217 0.0284 0.0050	0.4493 0.3595 0.1438 0.0383 0.0077	0.4066 0.3659 0.1647 0.0494 0.0111	0.3679 0.3679 0.1839 0.0613 0.0153
5 6 7				0.0001	0.0002	0.0004	0.0007 0.0001	0.0012 0.0002	0.0020 0.0003	0.0031 0.0005 0.0001
χ λ	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	1.8	1.9	2.0
0 1 2 3 4	0.3329 0.3662 0.2014 0.0738 0.0203	0.3012 0.3614 0.2169 0.0867 0.0260	0.2725 0.3543 0.2303 0.0998 0.0324	0.2466 0.3452 0.2417 0.1128 0.0395	0.2231 0.3347 0.2510 0.1255 0.0471	0.2019 0.3230 0.2584 0.1378 0.0551	0.1827 0.3106 0.2640 0.1496 0.0636	0.1653 0.2975 0.2678 0.1607 0.0723	0.1496 0.2842 0.2700 0.1710 0.0812	0.1353 0.2707 0.2707 0.1804 0.0902
5 6 7 8 9	0.0045 0.0008 0.0001	0.0062 0.0012 0.0002	0.0084 0.0018 0.0003 0.0001	0.0111 0.0026 0.0005 0.0001	0.0141 0.0035 0.0008 0.0001	0.0176 0.0047 0.0011 0.0002	0.0216 0.0061 0.0015 0.0003 0.0001	0.0260 0.0078 0.0020 0.0005 0.0001	0.0309 0.0098 0.0027 0.0006 0.0001	0.0361 0.0120 0.0034 0.0009 0.0002
χ λ	2.2	2.4	2.6	2.8	3.0	3.2	3.4	3.6	3.8	4.0
0 1 2 3 4	0.1108 0.2438 0.2681 0.1966 0.1082	0.0907 0.2177 0.2613 0.2090 0.1254	0.0743 0.1931 0.2510 0.2176 0.1414	0.0608 0.1703 0.2384 0.2225 0.1557	0.0498 0.1494 0.2240 0.2240 0.1680	0.0408 0.1304 0.2087 0.2226 0.1781	0.0334 0.1135 0.1929 0.2186 0.1858	0.0273 0.0984 0.1771 0.2125 0.1912	0.0224 0.0850 0.1615 0.2046 0.1944	0.0183 0.0733 0.1465 0.1954 0.1954
5 6 7 8 9	0.0476 0.0174 0.0055 0.0015 0.0004	0.0602 0.0241 0.0083 0.0025 0.0007	0.0735 0.0319 0.0118 0.0038 0.0011	0.0872 0.0407 0.0163 0.0057 0.0018	0.1008 0.0504 0.0216 0.0081 0.0027	0.1140 0.0608 0.0278 0.0111 0.0040	0.1264 0.0716 0.0348 0.0148 0.0056	0.1377 0.0826 0.0425 0.0191 0.0076	0.1477 0.0936 0.0508 0.0241 0.0102	0.1563 0.1042 0.0595 0.0298 0.0132
10 11 12 13 14	0.0001	0.0002	0.0003 0.0001	0.0005 0.0001	0.0008 0.0002 0.0001	0.0013 0.0004 0.0001	0.0019 0.0006 0.0002	0.0028 0.0009 0.0003 0.0001	0.0039 0.0013 0.0004 0.0001	0.0053 0.0019 0.0006 0.0002 0.0001
χ λ	4.2	4.4	4.6	4.8	5.0	5.2	5.4	5.6	5.8	6.0
0 1 2 3 4	0.0150 0.0630 0.1323 0.1852 0.1944	0.0123 0.0540 0.1188 0.1743 0.1917	0.0101 0.0462 0.1063 0.1631 0.1875	0.0082 0.0395 0.0948 0.1517 0.1820	0.0067 0.0337 0.0842 0.1404 0.1755	0.0055 0.0287 0.0746 0.1293 0.1681	0.0045 0.0244 0.0659 0.1185 0.1600	0.0037 0.0207 0.0580 0.1082 0.1515	0.0030 0.0176 0.0509 0.0985 0.1428	0.0025 0.0149 0.0446 0.0892 0.1339
5 6 7 8 9	0.1633 0.1143 0.0686 0.0360 0.0168	0.1687 0.1237 0.0778 0.0428 0.0209	0.1725 0.1323 0.0869 0.0500 0.0255	0.1747 0.1398 0.0959 0.0575 0.0307	0.1755 0.1462 0.1044 0.0653 0.0363	0.1748 0.1515 0.1125 0.0731 0.0423	0.1728 0.1555 0.1200 0.0810 0.0486	0.1697 0.1584 0.1267 0.0887 0.0552	0.1656 0.1601 0.1326 0.0962 0.0620	0.1606 0.1606 0.1377 0.1033 0.0688
10 11 12 13 14	0.0071 0.0027 0.0009 0.0003 0.0001	0.0092 0.0037 0.0013 0.0005 0.0001	0.0118 0.0049 0.0019 0.0007 0.0002	0.0147 0.0064 0.0026 0.0009 0.0003	0.0181 0.0082 0.0034 0.0013 0.0005	0.0220 0.0104 0.0045 0.0018 0.0007	0.0262 0.0129 0.0058 0.0024 0.0009	0.0309 0.0157 0.0073 0.0032 0.0013	0.0359 0.0190 0.0092 0.0041 0.0017	0.0413 0.0225 0.0113 0.0052 0.0022
15 16 17	(all c	other entri	0.0001 es < 0.000	0.0001	0.0002	0.0002 0.0001	0.0003 0.0001	0.0005 0.0002 0.0001	0.0007 0.0002 0.0001	0.0009 0.0003 0.0001